

Utkast til grunnstruktur i framtidig regelverk for Den norske kirke (inkl. Grunnlovsforankring og lovforankring) PKA 15.05.2007

Stattig Grunnlov

Grunnlovsforankring av Den norske kirke Grunnlovsbestemmelser ang. religionspolitikk

Lov

Kirkelov for Den norske kirke (kort rammelov)

Lov om trossamfunn

Offentlighetslov Forvaltningslov Samelov m.v.

Kirkelig Kirkeordning

Kirkeordning for Den norske kirke (grunnleggende regelverk)

Andre styringssystemer: Avtaleverk arbeidsgiver – arbeidstaker Budsjettmyndighet, rapportering, styring

Sentrale regler/planer

Organer, nivåer, Virksomhetsregler, oppgaver

Valgregler

Tjenster og stillinger: Tjensteordninger

Liturgier

Sentrale planer (retningsgivende planer)

Nærmere bestemmelser

Nærmere bestemmelser

Nærmere bestemmelser

Liturgiske retningslinjer - fra sentralt nivå - fra bispedømmenivå

- Sentral strategiplan (periodisk) - bispedømmets strategiplan

Lokal menighets- "instruks"

(menighetsplan)

Lokale bestemmelser ang. organer m.v.

Lokale bestemmelser ang. kirkelige valg

Lokale bestemmelser ang. tjenester og stillinger

Gudstjenesteplan ("forordnede" gudstjenester) Lokale liturgivedtak

Lokal strategiplan Lokale planer for - trosoppføring - diakoni - kirkemusikk

Lokale bestemmelser/planer

6 § Föreskrifter om trossamfund meddelas i lag. I lag skall också meddelas föreskrifter om grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund.

Vid stiftande, ändring eller upphävande av sådan lag gäller vad som sägs i 16 § om stiftande av riksdagsordningen. Lag (1998:1700).

16 § Riksdagsordningen stiftas på det sätt som angives i 15 § första stycket första och andra meningarna samt andra stycket. Den kan också stiftas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter förenar sig om beslutet. Tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen beslutas dock i samma ordning som lag i allmänhet. Lag (1979:933).

§ 4. Såsom 2 § i 1809 års regeringsform uttryckligen stadgar, att Konung alltid skall vara av den rena evangeliska läran, sådan som den, uti den oförändrade Augsburgiska bekännelsen, samt Uppsala mötes beslut av år 1593, antagen och förklarad är, sålunda skola ock prinsar och prinsessor av det kungl. huset uppfödas i samma lära och inom riket. Den av kungl. familjen som ej sig till samma lära bekänner, vare från all successionsrätt utesluten. Lag (1979:935).

Svensk författningssamling

SFS 1998:1591

Utkom från trycket
den 16 december 1998

Lag om Svenska kyrkan;

utfärdad den 26 november 1998.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

Svenska kyrkan som trossamfund

1 § Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift. Svenska kyrkan har också nationella organ.

2 § Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka, som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete bedriver en rikstäckande verksamhet.

3 § Svenska kyrkan får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter samt föra talan vid domstol och andra myndigheter.

Samma rätt har var för sig Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar (kyrkliga samfälligheter) och stift.

Organisatorisk uppbyggnad

4 § Församlingen är lokal enhet inom Svenska kyrkan och omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område.

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Det kan också finnas icke-territoriella församlingar.

5 § Stiftet är regional enhet inom Svenska kyrkan och omfattar församlingarna inom stiftets område.

Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingens liv.

För varje stift skall det finnas en biskop.

6 § Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ.

Kyrkomötet får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i.

¹ Prop. 1997/98:116, bet. 1997/98:KU20, rskr. 1997/98:284, bet. 1998/99:KU5, rskr. 1998/99:3.

Kyrkoavgift

7 § Den som tillhör Svenska kyrkan skall betala lokal och regional kyrkoavgift.

8 § Församlingen beslutar om lokal kyrkoavgift. Om församlingen ingår i en kyrklig samfällighet, får samfälligheten besluta om hela eller del av avgiften.

Stiftet beslutar om regional kyrkoavgift.

Kyrklig egendom

9 § Prästlönefastigheter och prästlönefonder (prästlönetillgångar) har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Endast avkastningen får användas för ändamålet.

Prästlönetillgångarna skall förvaltas av Svenska kyrkan såsom självständiga förmögenheter. Regeringen får besluta om tillsyn av förvaltningen.

Förmögenheten skall vara placerad på ett godtagbart sätt.

Rätten att ta del av handlingar

10 § Om rätten att ta del av Svenska kyrkans handlingar när det gäller vissa verksamheter finns bestämmelser i sekretesslagen (1980:100).

11 § Även utöver vad som följer av 10 § skall var och en ha rätt att ta del av Svenska kyrkans handlingar. Denna rätt får begränsas bara om det är särskilt motiverat med hänsyn till

1. skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden,
2. Svenska kyrkans ekonomiska intresse, eller
3. något synnerligen väsentligt intresse.

Kyrkans arkiv

12 § Svenska kyrkans arkiv bildas av de handlingar från Svenska kyrkans verksamhet som avses i 11 §.

Svenska kyrkans arkiv skall bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser

1. rätten enligt 11 § att ta del av kyrkans handlingar,
2. behovet av information för rättskipning och förvaltning, och
3. forskningens behov.

Vid arkivbildningen och arkivvården skall beaktas att Svenska kyrkans arkiv är en del av det nationella kulturarvet.

Överprövning

13 § Beslut som innebär att någon inte får ta del av sådana handlingar som avses i 11 § överprövas på det sätt som Svenska kyrkan bestämmer. I den utsträckning som Svenska kyrkan bestämmer får också andra beslut överprövas.

För att inom Svenska kyrkan ytterst pröva frågor enligt första stycket skall ett särskilt organ inrättas. Ordföranden i detta organ skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Skyldighet att lämna uppgifter

14 § Svenska kyrkan skall till det register som avses i 7 § lagen (1998:1593) om trossamfund lämna uppgifter om

1. stadgar,
2. indelning i församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift, och
3. de personer som ingår i styrelsen eller motsvarande organ eller annars är behöriga att företräda Svenska kyrkan samt deras namn, postadress och personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum. Motsvarande uppgifter skall lämnas för församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift.

Ändringar i något av dessa förhållanden skall genast anmälas för registrering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter i ärenden enligt denna bestämmelse.

Föreskrifter om ikraftträdande av denna lag meddelas i lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

MARITA ULVSKOG
(Kulturdepartementet)

Vedlegg 4: Den svenske kirkeordningsstrukturen tilpasset Den norske kirkes forhold:

(Deler av dagens kirkelov)

1. Bestemmelser om sokn
 - 1.1. Oppgaver
 - 1.2. Organer på soknenivå
 - 1.3. Soknepresten
2. Bestemmelser om bispedømme
 - 2.1. oppgaver
 - 2.2. organ/nivå
 - 2.3. biskopen
3. Bestemmelser om nasjonalt nivå
 - 3.1. oppgaver
 - 3.2. Kirkemøte
 - 3.3. Kirkeråd
 - 3.4. Bispemøtet
4. Gudstjeneste
 - 4.1. Gudstjenestebøker
 - 4.2. Kirkeåret
5. Medlemskap
 - 5.1. tilhørighet
6. Kirkelige tilsatte og tillitsvalgte
 - 6.1. Biskop
 - tjenesteordning
 - 6.2. Prest
 - tjenesteordning
 - 6.3. Diakon
 - tjenesteordning
 - 6.4. Tillitsvalgte
 - stemmerett
- 6.5. Kirkens tilsatte
 - valgbarhet
 - varighet
- 6.6. Kirkens tilsatte
 - minstekrav av ansettelser på de tre nivå; sokn, bispedømme og nasjonalt nivå
- 6.7. tjenestebolig
- 6.8. ansettelsesvilkår
7. Kirkelig inndeling
 - 7.1. geografisk tilknytning
 - 7.2. Kategorialmenigheter
 - 7.3. Valgmenigheter
8. Valg
 - 8.1. valgregler
9. Kirkebygg
10. Eiendom
11. Økonomi
12. Offentlighet
 - 12.1. offentlighet og innsyn
 - 12.2. arkivordninger
13. Registre
 - 13.1. kirkebokføring
 - 13.2. medlemsregister
14. Tilsyn

Vedlegg 5: Strukturen i Aarflot/Bergems kirkeordningsutkast

1 Kirkens bekjennelse og formålet for kirkens virksomhet

1-1 Kirkens bekjennelse

1-2 Kirkens oppgave

2 Kirkens inndeling og reglene for medlemskap

2-1 Kirkens geografiske virkeområde og inndeling

2-2 Medlemskap i kirken

2-3 Rettigheter og plikter som følger av medlemskapet

3 Kirkens organer

3-1 Soknets organer

3-2 Prostiet

3-3 Bispedømmet

3-4 Kirkemøtet

3-5 Kirkerådet

3-6 Bispemøtet

3-7 Den norske kirkes lærenemd

3-8 Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

3-9 Samisk kirkeråd for Den norske kirke

4 Soknet

4-1 Soknets hovedoppgaver

4-2 Soknets organer

4-3 Menighetsrådets sammensetning

4-4 Formene for menighetsrådets virksomhet

4-5 Menighetsrådets oppgaver

4-6 Menighetsmøtet

4-7 Menighetsmøtets oppgaver

4-8 Kirkelig fellesråd

4-9 Formene for kirkelig fellesråds virksomhet

4-10 Kirkelig fellesråds oppgaver

4-11 Bestemmelser om økonomiske forhold

5 Prostiet

5-1 Prostråd

6 Bispedømmet

6-1 Bispedømmet og dets hovedoppgaver

6-2 Biskopen

6-3 Bispedømmerådet

6-4 Formene for bispedømmerådets virksomhet

6-5 Bispedømmerådets oppgaver

6-6 Bispedømmemøtet

7 Nasjonale kirkelige organer

7-1 Kirkemøtet

7-2 Kirkemøtets oppgaver

7-3 Kirkerådet

7-4 Kirkerådets oppgaver

7-5 Bispemøtet

7-6 Den norske kirkes lærenemd

7-7 Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

7-8 Samisk kirkeråd for Den norske kirke

7-9 Representasjon på vegne av Den norske kirke

(mangler i alt vesentlig regler om økonomi og økonomisk fordeling)

8 Kirkelige embeter og tjenester

8-1 Biskopens ansvar og myndighet

8-2 Biskopens tjenestefunksjoner

8-3 Biskopens tjenestevilkår

8-4 Tjenesteordning for biskoper

8-5 Prostens ansvar og myndighet

8-6 Prostens tjenestefunksjoner

8-7 Prostens tjenestevilkår

8-8 Tjenesteordning for proster

8-9 Tilsetting og utnevning av prost

8-10 Krav til praktisk-teologisk utdanning

8-11 Menighetsprester

8-12 Menighetsprestens myndighet og tjenestefunksjoner

8-13 Menighetsprestens tjenestevilkår

8-14 Tjenesteordning for prester

8-15 Tilsetting av prest

8-16 Diakoner

8-17 Kantorer

8-18 Kateketer

8-19 Tap av retten til tjeneste i vigslat stilling

9 Generelle bestemmelser om kirkelig tilsatte og ombud

9-1 Krav om medlemskap

9-2 Retningslinjer for arbeid i møter og råd

9-3 Møte- og stemmeplikt

9-4 Medbestemmelse, tariffavtaler m.m.

10 Valg og oppnevninger til kirkens organer

10-1 Stemmerett og valgbarhet

10-2 Menighetsrådsvalg

10-3 Uttreden av menighetsrådet i valgperioden

10-4 Bispedømmerådsvalg

10-5 Uttreden av bispedømmerådet i valgperioden

10-6 Valg av medlemmer til Kirkemøtet

10-7 Valg av medlemmer til Kirkerådet

10-8 Valg av biskop

11 Kirker

11-1 Hva som anses som kirke. Krav om soknekirke

11-2 Eiendomsrett til kirke.

Forvaltningsansvar

11-3 Rådighetsbegrensning

11-4 Kirkefond

11-5 Betaling for bruk av kirken m.m.

11-6 Oppføring av ny kirke m.m.

12 Forskjellige bestemmelser

12-1 Kirkebokføring

12-2 Liturgiske ordninger m.m.

12-3 Generelle saksbehandlingsregler

12-4 Offentlighet

12-5 Delegering

12-6 Endring i Kirkeordningen og andre regler

12-7 Ikraftsetting. Overgangsregler

Vedlegg 6 til Grunnlovsforankring, kirkelov og kirkeordning:

Andreas Aarflot og John Egil Bergems utkast til kirkelov

Fra Aarflot/Bergem: Mot en selvstendig folkekirke, Bergen 2007, s.151-154

2. Lov om Den norske kirke

(Rammelov, som vedtas av Stortinget)

§ 1 Den norske kirke som trossamfunn

Den norske kirke er et evangelisk-luthersk trossamfunn som fører videre den nasjonale kirkeordning slik den har hatt sin historiske utforming, og slik den har vært regulert i grunnloven.

Den norske kirke regulerer selv sin virksomhet og fastsetter sine ordninger, innenfor rammene av den alminnelige lovgivning.¹

§ 2 Lovens formål

Formålet med loven er å legge til rette for at Den norske kirke kan drive sin riksdekkende virksomhet i samsvar med sitt bekjennelsesgrunnlag. Loven skal gi grunnlag for at kirken kan framtre som en bekjennende, misjonerende, diakonal og åpen folkekirke.

§ 3 Den norske kirkes rettslige stilling

Den norske kirke har selv rettigheter og forpliktelser, er part i avtaler med private og offentlige myndigheter og har partsstilling overfor domstoler og andre myndigheter.

Soknet og bispedømmet har som enheter innenfor kirken samme rettslige stilling som kirken selv har etter første ledd.²

§ 4 Kirkelig inndeling

Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og omfatter alle personer som tilhører Den norske kirke og er bosatt innenfor soknets geografiske område.

Bispedømmet er regional enhet i Den norske kirke og omfatter alle personer som tilhører Den norske kirke og er bosatt innenfor bispedømmets geografiske område.³

Sokn og bispedømmer kan ikke løses fra Den norske kirke.

Kirkemøtet kan vedta unntak fra bestemmelsene i første og andre ledd.⁴

¹ Denne bestemmelse svarer til formuleringen i den tyske grunnlov om kirkenes rettsstilling.

² Dette vil innebære en endring i forhold til dagens ordning, der bispedømmet kun er et forvaltningsnivå og et tjenesteområde for biskopen, men uten at det er et selvstendig rettssubjekt. Finland og Sverige har hver sin løsning på dette, og det kan være gode argumenter for begge løsningene.

³ Det kan kanskje diskuteres om denne enheten bør fastlåses i loven, slik man har gjort det i Sverige. Der har man også etablert stiftet som en juridisk selvstendig enhet på samme måte som soknet. I dette utkast foreslås en tilsvarende ordning, jfr. ovenfor §3, siste ledd.

⁴ Dette ivaretar behovet for adgang til soknebåndsløsning m.m.

§ 5 Kirkemøtet

Kirkemøtet vedtar kirkeordning.⁵

Kirkemøtet kan ikke selv treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet eller bispedømmet å avgjøre.⁶

Kirkemøtet skal ha adgang til å uttale seg før det treffes vedtak om endringer i denne lov.

§ 6 Kirkelig eiendom⁷

Med kirke menes i denne paragraf soknekirke eller kapell som er godkjent av Kongen eller departementet etter de tidligere regler eller som er godkjent av vedkommende myndighet etter den nye ordningen.

Kirkene er soknets eiendom med mindre annet følger av særskilt rettsgrunnlag.

Annen kirkelig eiendom som til nå har tilhørt staten, skal tilhøre Den norske kirke.

Alle kirkelige fond tilhører Den norske kirke.⁸ Det samme gjelder Opplysningsvesenets Fond.

§ 7 Tilhørighet og medlemskap

Medlemskap og tilhørighet i henhold til lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke § 3 står ved lag ved ikrafttreddelsen av denne lov. Nærmere bestemmelser om tilhørighet til og medlemskap i Den norske kirke fastsettes i kirkeordningen.

Personer som oppfyller betingelsene for medlemskap i Den norske kirke registreres i et sentralt medlemsregister for Den norske kirke.

§ 8 Kirkelige embets- og tjenestemenn⁹

Den norske kirke overtar arbeidsgiveransvaret for alle statlige kirkelige stillinger. Embetsmenn beholder sine særlige rettigheter i henhold til utnevningen.

§ 9 Diverse overgangsbestemmelser

a)¹⁰

⁵ Her kan man også ta med noe om andre oppgaver, for eksempel økonomiansvar. Men det er bare myndigheten til å vedta kirkeordning som er nødvendig for å etablere det nye beslutningssystemet. Dette må ikke forstås slik at myndigheten til dette er delegert fra staten, men det er en slags overføring første gang kirkeordningen vedtas.

⁶ Bestemmelsen er tatt inn etter mønster av den svenske loven. Prinsippet er naturlig ut fra den selvstendige stilling som er gitt til soknet og bispedømmene i våre forslag. Det er heller ingen grunn til at Kirkemøtet skal gripe inn i enkeltsaker som er tillagt organer på lavere plan. Kirkemøtet må styre gjennom regler og retningslinjer.

⁷ Her kan det også tas med en bestemmelse om kommunens plikt til å stille tjenestebolig, jf. kirkeloven § 33.

⁸ Her kan det også sies noe om hvilke kirkelige enheter fondene skal anses å tilhøre. I tillegg kan det tas inn bestemmelser om annen kirkelig eiendom, for eksempel prestegårder.

⁹ Dette er egentlig en overgangsbestemmelse, men den er såpass viktig og spesiell at den trolig fortjener en egen paragraf.

b)

§ 10 Ikraftsetting

¹⁰ Her tas inn alle nødvendige bestemmelser som ikke er nevnt i de foregående paragrafer. Vi presiserer for ordens skyld at det kan bli nødvendig med bestemmelser om finansiering, men det kan like gjerne være naturlig å ta inn disse i trossamfunnsloven, siden finansieringsordningen i stor grad må være sammenfallende med ordningen for andre trossamfunn. Vi har ikke laget forslag til slike bestemmelser.